

Jems anêᶇ kapyā Abô môᶇ

Jems ma Yisu anêᶇ yaᶇ molok. Yani hatô hadêᶇ avômalô Israêl takatu ba êvhaviᶇ Yisu ba êmô pik luvuluvu. Yani lahaviᶇ iniᶇ êvhaviᶇ imbitak lôklokwaᶇ ba hadôᶇ thêlô ek neyabiᶇ i esak malêla takatu ba enaᶇ. Ma hik thô nena êvhaviᶇ anôᶇ ma anêᶇ ku hêk haviᶇ. Ma hanaᶇ nena miᶇ onaᶇ abôma esak avômalô vi ami. Ma hadôᶇ i nena mek ma nôᶇ lôklokwaᶇ anôᶇ.

Hato kapyā êntêk hadêᶇ 50 mena 61 AD la. Ma 62 AD ma ik yani vônô.

Jems anêᶇ lamavi

¹ *Ya Jems, Wapômbêᶇ lo Anyô Bêᶇ Yisu Kilisi iniᶇ anyô ku. Yahato kapyā êntêk hi ek avômalô Israêl ôdôᶇ laumiᶇ ba lahavuju takatu ba êsôv mayaliv ba i êmô luvuluvu anêᶇ pik bêᶇ êntêk lôkthô. Wاكلêvôᶇ mavi!

Malaiᶇ havatho ôêvhaviᶇ loᶇ

² *Aiyaᶇ thêlô, malaiᶇ lomaloma hapôm môlô, êᶇ ma lemimimbi nena nôᶇ takêᶇ ma nôᶇ leᶇiᶇmavi iyom. ³ *Môlô oyala nena malaiᶇ takêᶇ hasôm môlônim ôêvhaviᶇ ba hadum ek numiᶇ lôklokwaᶇ. ⁴ Ma numiᶇ lôklokwaᶇ endeba ku êᶇ injik anôᶇ ba numbitak êtôm ᶇê talaᶇ ba nundum

* **1:1:** Mat 13:55; Ap 15:13; Gal 1:19; 1Pi 1:1

* **1:2:** Lom 5:3-5

* **1:3:** 1Pi 1:7

nômkama sapêḅ thêthônḅ iyom ek nômla yaḅ miḅ êḅjêk ami. ⁵ *Môlô te hêv yak hathak auk, êḅ ma eteḅ Wapômbêḅ ma tem nêḅ. Yani hathak habi anêḅ wapôm sam hadêḅ avômalô lôkthô ma miḅ hatatale i ami. ⁶ Yani atu ba hateḅ ma nêḅmibiḅ iyom ma miḅ anêḅ auk mayaliv ami. Anyô auk mayaliv ma hatôm ḅḅwêk budum ba lovak hayuv hi ba halêm. ⁷ Anyô anêḅ aêḅ miḅ laimbi nena tem enja nômlate êlêm anêḅ Anyô Bêḅ anêḅ ami. ⁸ Yani ma anyô auk ju ba hadum nômkama sapêḅ mayaliv.

Nê valu mi lôk ḅê valu bêḅ

⁹ Aiyaḅ mena livônḅ la atu ba athêḅ mi hathak nômkama pik ma êḅmô lôk lamavi. Wapômbêḅ hayê thêlô hatôm ḅê lôk athêḅ bêḅ. ¹⁰ *Ma ḅê lôk athêḅ bêḅ hathak nômkama pik ma nêḅmô lôk leḅiḅmavi. Wapômbêḅ hayê thêlô hatôm ḅê athêḅ mi ba tem nêḅnêḅ yak êtôm kamuḅ anêḅ vuak hêv yak. ¹¹ Wak hapup ba habi lôklokwaḅ ba habôk kamuḅ ba iniḅ vuak lôk lêlêyaḅ mavi hakapok. Ma aêḅ iyom ḅê lôk valu bêḅ idum iniḅ ku denaḅ ba ema ma iniḅ nômkama tem egeleloḅ.

Wapômbêḅ miḅ halôk anyô leḅ ek nindum kambom ami

¹² Nê takatu ba imiḅ lôklokwaḅ hathak malain ma Wapômbêḅ lêk lamavi hathak i. Thêlô lovak ba tem neja lôkmala atu ba nêḅmô êtôm wak nômbêḅ intu sapêḅ êtôm iniḅ vuli. Wapômbêḅ bôk habutiḅ abô ek nêḅ êḅdêḅ ḅê takatu ba leḅiḅhaviḅ yani. ¹³ Kambomlate miḅ hatôm êḅdôk Wapômbêḅ

* **1:5:** Snd 2:3-6 * **1:10:** Ais 40:6-7

la ek indum kambom ami. Ma yani miŋ halôk anyôla la ek indum kambom ami. Ba intu nômlate halôk lem ek undum kambom ma miŋ onañ nena, “Wapômbêŋ halôk yaleŋ ami.” ¹⁴ Mi. Alalôaniŋ thethaŋak ma hatôm etak alim halôk lôm ek nêbôv alim esak ba hakôk alalô leŋiŋ ek nandum kambom. ¹⁵ Ma thethaŋak êŋ halumbak bêŋ ba anêŋ anôŋ ma kambom. Ma kambom êŋ anêŋ palumbak lôkthô ma ŋama.

¹⁶ Yenaŋ aiyaŋ lôkma anôŋ, noyabiŋ am ek anyôla miŋ esau môle ami. ¹⁷ Wapôm lôk nôm mavi anôŋ sapêŋ ma halôk ba halêm anêŋ leŋ. Kamik Bêŋ atu ba hapesaŋ deda leŋ sapêŋ hêv wapôm mavi takêŋ. Wak lo bôlevôŋ iniŋ deda hathak habitak yaŋda yaŋda, ma doŋtom Wapômbêŋ da hamô aêŋ iyom hatôm wak nômbêŋ intu sapêŋ. ¹⁸*Yani anêŋ lahaviŋ ba intu alalô abitak anêŋ nali hathak abô avanôŋ. Hadum aêŋ ek alalô nambitak êtôm anêŋ nôm môŋ anôŋ ek nômkama vi atu ba hapesaŋ haviŋ.

Nodaŋô ba nosopa

¹⁹ Yenaŋ aiyaŋ lôkma anôŋ, môle nodaŋô katô. Anyôla hananŋ nômla ma nômô tiŋiŋ ba nodaŋô bônôŋ ma miŋ lemimmaniŋ ba nonaŋ viyaŋ kethêŋ ami. ²⁰*Avômalô iniŋ leŋiŋmaniŋ miŋ hatôm eto avômalô ba nimbatak thêthôŋ êtôm Wapômbêŋ anêŋ lahaviŋ ami. ²¹*Aêŋ ba notak nôm lôŋgôleŋ lôk kambom nômbêŋ êŋ. Ma nômô

* **1:18:** Jon 1:13 * **1:20:** Sav 7:9 * **1:21:** Kol 3:8; 1Pi 2:1

yaô ba nobalon Wapômbêḡ anêḡ abô atu ba havatho halôk môlô lon. Abô êḡ ma hatôm nêḡ môlô bulubiḡ.

²² *Ma môlô nodanô abô êḡ ba nundum anêḡ ku imbiḡ. Olanô oyan, êḡ ma hatôm osau amda. ²³ Anyôla te halanô Wapômbêḡ anêḡ abô ba miḡ hasopa ami ma hatôm ôpatu ba hayê thohavloma halôk liyali. ²⁴ Ma hatak liyali ba hi ma kethen oyan ma lapaliḡ nena yanida ma aisê. ²⁵ *Ma donḡtom ôpatu ba hatitiḡ balabuḡ mabuḡ êḡ ma miḡ lapaliḡ ami ma indum êtôm atu ba hanaḡ, êḡ ma Wapômbêḡ tem nêḡ mek ek anêḡ ku sapêḡ. Balabuḡ mabuḡ êḡ hêv alalô vê hêk kambom anêḡ lôklokwanḡ.

²⁶ *Anyôla hanaḡ nena hasopa Wapômbêḡ ma donḡtom miḡ hayabiḡ abôlêk ami, êḡ ma hasau yanida ba nômkama sapêḡ atu ba hadum ek esopa Wapômbêḡ ma nôḡm oyan. ²⁷ Lemhaviḡ osopa Kamik Wapômbêḡ ek êḡjê môlô êtôm nôḡm mabuḡ thêthê mavi, êḡ ma nundum aêntêk. Noyabiḡ avômena bilak lôk avi tôp esak iniḡ malaiḡ. Ma noyabiḡ amda ek pik malim miḡ esak môlô ami.

2

Noyabiḡ avômalô sapêḡ esak auk donḡtom

¹ *Yenan aiyan thêlô, alalô aêvhaviḡ alalôaniḡ Anyô Bêḡ Yisu Kilisi, yani ma deda lôkmanḡiḡ anôḡ. Ba intu noyabiḡ avômalô sapêḡ esak auk donḡtom ma miḡ nôḡnêḡ ḡjê lôk athêḡ bêḡ liḡ ma

* **1:22:** Mat 7:26; Lom 2:13 * **1:25:** Lom 8:2; Jem 2:12 * **1:26:** Sng 141:3 * **2:1:** Ap 10:34; Jem 2:9

nosale nê lôk athêᶇ mi thô ami. ² Odaᶇô. Anyôla halêm hêv yeᶇ haviᶇ mômô ba hik kwêv mabuᶇ anôᶇ lôk mote gol. Ma anyô siv lôk nômkama mabô habitak hayô haviᶇ. ³ Êᶇ ma mômô ôêv athêᶇ bêᶇ hadêᶇ anyô lôk kwêv mabuᶇ ba onaᶇ, “Ôlêm ômô loᶇ mavi êntêk.” Ma onaᶇ hadêᶇ anyô siv nena, “Umiᶇ loᶇ intu” mena “Ôndôk ômô biᶇ.” ⁴ Mômô udum aêᶇ ma hatôm ovak avômaloᶇ vose hi ôdôᶇ ju ba udum abô lokbaᶇ hathak i.

⁵ *Yenaᶇ aiaᶇ loᶇkma anôᶇ, nodanô katô. Avômaloᶇ takatu ba avômaloᶇ pik êyê nena nê siv ma Wapômbeᶇ bôk hatak i yôv ek nimbitak nê lôkmaᶇgiᶇ hathak iniᶇ êvhaviᶇ ba tem nêᶇ athêᶇ bêᶇ êndêᶇ i ek nêᶇmô anêᶇ loᶇ lôkliᶇyak êtôm bôk habutiᶇ abô ek nêᶇm êndêᶇ nê takatu ba leᶇiᶇhaviᶇ yani. Aêᶇ e? ⁶ Ma doᶇtom ôpôlik ek nê siv. Ma opalê hathak hêv malaiᶇ hadêᶇ mômô ba havôv mômô hi loᶇ idum abô? Nê siv e? Mi, nê valu bêᶇ iyom. ⁷ Ma thêlô êᶇ iyom intu enaᶇ abôᶇma hathak unim alaᶇ Kilisi ba ibuliᶇ anêᶇ athêᶇ mavi.

⁸ *Ma alalôaniᶇ kiᶇ Wapômbeᶇ anêᶇ abô balabuᶇ te hanaᶇ hêk anêᶇ kapyā nena, “Lemimbiᶇ avômaloᶇ êtôm atu ba lemhaviᶇ oda”. Udum aêᶇ ma mavi. ⁹ *Ma doᶇtom ôêv nê lôk athêᶇ bêᶇ liᶇ ma ôpôlik hathak nê athêᶇ mi, êᶇ ma udum kambom ba balabuᶇ hik thô nena mômô ma nê ômô abô balabuᶇ lu. ¹⁰ *Ma ôpatu ba hayabiᶇ balabuᶇ sapêᶇ ma doᶇtom hêv yak hathak bute, êᶇ ma

* **2:5:** 1Ko 1:26-28 * **2:8:** Mat 19:19; Gal 5:14 * **2:9:** Lo 1:17

* **2:10:** Wkp 19:37; Nam 20:7-12,24; Mat 5:19

habuliŋ abô balabuŋ lôkthô. ¹¹ *Ôpatu ba hanaŋ nena, “Miŋ undum sek imbiŋ anyô yaŋ yanavi ami” lôk hanaŋ haviŋ nena “Miŋ nuŋgwik anyô vônô ami.” Ba intu miŋ hudum sek haviŋ anyô yaŋ yanavi ami ma doŋtom huik anyô vônô, êŋ ma hômô abô balabuŋ lu.

¹² *Aêŋ ba malêla takatu ba udum lo onaŋ ma lemimimbi nena Wapômbêŋ tem indum abô esak balabuŋ takatu ba hêv alalô vê hêk kambom anêŋ lôklokwaŋ. ¹³ *Ma miŋ hôêv kapôlôm ek avômalô vi ami, êŋ ma waklavôŋ nindum abô ma Wapômbêŋ tem miŋ nê m kapô ek o ami. Ma doŋtom hôêv kapôlôm ek avômalô vi, êŋ ma tem Wapômbêŋ nê m kapô ba nê m môlô vê ênjêk loŋ nindum abô.

Êvhaviŋ anêŋ ku mi, êŋ ma ŋama

¹⁴ Yenaŋ aiaŋ thêlô, anyô te hanaŋ nena yani ma anyô hêvhaviŋ ma doŋtom miŋ hadum mavi ami, êŋ ma mavi e? Mi. Êvhaviŋ anêŋ aêŋ tem nê m yani bulubiŋ e? Mi. ¹⁵ *Aiaŋ te mena livôŋ late nô m lôk sô p mi ba hêv i sêkêya. ¹⁶ Ma môlô te hanaŋ hadêŋ yani nena, “Nu lôk lem mavi, upuk sô p lôk noŋgwaŋ nô m.” Ma doŋtom miŋ hôêv yani sa ami, êŋ ma mavi aisê? ¹⁷ Ma aêŋ iyom ma êvhaviŋ atu ba hêk wavo ma ku mi, êŋ ma ŋama.

¹⁸ *Ma doŋtom anyô late hanaŋ nena, “Avômalô vi idum ku ma vi êvhaviŋ iyom, ma luvi ma hatôm.” Ma doŋtom yahananŋ nena, “Ya miŋ hatôm yaŋgê

* **2:11:** Kis 20:13-14; Lom 13:9 * **2:12:** Gal 6:2; Jem 1:25; 1Pi 2:16 * **2:13:** Mat 5:7; 18:32-35 * **2:15:** 1Jon 3:17 * **2:18:** Gal 5:6

êvhaviņ atu ba ku mi ami. Ba intu tem yangik yenaņ yahêvhaviņ thô esak yenaņ ku.”

19 Môlô ôêvhaviņ nena Wapômbêņ donțom iyom hamô ba intu osoņ nena unim ôêvhaviņ ma anêņ ku mi ma hatôm e? Auk êņ ma auk mavi, ma donțom miņ osoņ nena auk êņ intu mavi ek o ami. Mi, ngôk eyala auk êņ haviņ, ma donțom thêlô ma Wapômbêņ anêņ nê kambom ba intu êkô ba elowaliņ.

20 Môlô nê auk thônôthôn, lemimhaviņ noyala nena êvhaviņ atu ba hêk wavo ma anêņ ku mi, êņ ma nôm oyaņ e? 21 *Lemimimbi alalôaniņ bumalô Ablaham. Yani bôk hêv nakaduņ Aisak hatôm da hayô hêk loņ êbôk da. Yani hadum ku êņ ba intu Wapômbêņ hanaņ nena yani ma anyô thêthôn, aêņ e? 22 *Intu êņ, Ablaham anêņ hêvhaviņ lôk anêņ ku idum ku haviņ i. Ma anêņ ku hadum ba anêņ hêvhaviņ hik anôn. 23 *Êņ ma habitak hatôm Wapômbêņ anêņ kapya hanaņ, “Ablaham hêvhaviņ Wapômbêņ ba intu hayê yani nena anyô thêthôn.” Ma halam yani nena anêņ anyô môlô. 24 Aêņ ba oyala nena ôpatu ba hêvhaviņ lôk hadum anêņ ku haviņ ma Wapômbêņ halam yani nena anyô thêthôn. Ma miņ hanaņ abô êņ hathak ôpatu ba hêvhaviņ iyom ma anêņ ku mi ami.

25 *Ma lemimimbi avi sek waliliņ Lahap imbiņ. Yani ma aêņ iyom. Hawa Islael iniņ nê êyê loņ vani ba hêv i sa ek elom buyaņ ba i. Yani hadum ku êņ ba intu Wapômbêņ halam yani nena avi thêthôn.

* 2:21: Stt 22:9-12 * 2:22: Hib 11:17-18 * 2:23: Stt 15:6;
2Sto 20:7; Ais 41:8 * 2:25: Jos 2:1-21; Hib 11:31

²⁶ Kupik atu ba auk lôkmala miñ hamô ami, êñ ma ñama. Ma êvhaviñ atu ba anêñ ku mi ma ñama aêñ iyom.

3

Oyabiñ vembôlêk mavi

¹ Aiyañ thêlô, alalô nayala nena Wapômbêñ tem indum abô lôklokwañ ek yêlô atu ba adôñ avômalô hathak êvhaviñ. Ba intu miñ môlô bêñ anôñ nundum ek numbitak ñê êdôñ avômalô ami.

² Alalô lôkthô athak avak i silili ba adum kambom lomaloma. Anyôla miñ havak i silili hathak anêñ abô ami, êñ ma yani mabuñ anôñ ba hatôm eyabiñ linjukupik sapêñ. ³ Odañô. Avômalô ethak etak nôm yaônate hapalañaniñ hêk bokhos abôlêk ek êvôv hamô yak ma bok bêñ êñ hasopa iniñ leññhaviñ. ⁴ Ma nômla yañ ma yeñ ñgwêk. Yeñ ñgwêk ma nômbêñ ma lovak bêñ hayuv ma hathak hasisun yeñ êñ ba hi. Ma donjom nôm yaôna anôñ te hêk dômlokwañ ek havusiñ hi loñ atu ba alañ lahaviñ ni. ⁵ Ma aêñ iyom venbôlêk ma nôm yaôna ek leñvinjukupik. Ma donjom hatôm indum ku bêñ lomaloma.

Lemimimbi nena atum yaôna hatôm esañ ba êmbôk kamuñ bêñ anôñ. ⁶ *Ma venbôlêk ma hatôm atum. Venbôlêk êñ ma hayô siñ hathak kambom lomaloma ba halumbak bêñ ba hadum leñvinjukupik sapêñ habitak lelaik. Atum êñ halêm anêñ loñ atum da hamô ba intu hatôm esañ alalôaniñ lôkmala sapêñ, lêk êntêk êñ endeba êyô anêñ dañ.

* **3:6:** Mat 12:36-37; 15:11,18-19

⁷ Avômalô ethak ewa menak lo umya ma alim
 ɲgwêk lôk alim lomaloma ba eyabiŋ ba êmô tiŋiŋ.
⁸ *Ma doŋtom anyô late miŋ hatôm eyabiŋ abôlêk
 ek ênjêk tiŋiŋ ami. Mi, kambom hapipiyap hêk
 abôlêk ba hatôm siniŋ habôk avômalô vônô.

⁹ Alalô êv yeŋ hathak veŋiŋbôlêk hadêŋ alalôaniŋ
 Kamik Anyô Bêŋ. Ma veŋiŋbôlêk doŋtom êŋ iyom
 intu hanaŋ ek Wapômbêŋ imbuliŋ avômalô takatu
 ba yani hapesaŋ i hatôm yanida. ¹⁰ Veŋiŋbôlêk
 doŋtom êŋ iyom intu habô Wapômbêŋ lôk hanaŋ
 abôma haviŋ. Aiyaŋ thêlô, êŋ ma kambom anôŋ.
¹¹ Ʃaŋ lôk ɲgwêk hatôm nede valu abyanaŋ te e? Mi
 anôŋ. ¹² Aiyaŋ thêlô, ɲgwêk miŋ hatôm nêŋ Ʃaŋ
 mavi êndêŋ alalô ami. Ma ɲgôbêŋ miŋ hatôm injik
 êtôm sabo ami. Ma yak te miŋ hatôm injik êtôm
 ɲgôbêŋ ami. Mi anôŋ.

Auk mavi halêm anêŋ Wapômbêŋ

¹³ Môlô opalê atu ba lôkauk bêŋ ba hayala
 Wapômbêŋ anêŋ lahaŋiŋ? Injik anêŋ auk mavi
 êŋ thô esak anêŋ kobom thêthôŋ lôk ku takatu ba
 hadum ba hamô maliŋyaô. ¹⁴ Ma doŋtom lemdaŋ
 hathak athêŋ bêŋ hêk kapôlôm ba hudum ek os-
 ale anyô vi thô ba ômôŋ, êŋ ma miŋ ômbô o ba
 onaŋ nena hosopa abô avanôŋ ami. Êŋ ma honaŋ
 abôyaŋ ba hubuliŋ abô avanôŋ. ¹⁵ Auk êŋ ma auk
 pik lôk kapôlôn bô ba halêm anêŋ Sadaŋ. Ma miŋ
 halêm anêŋ leŋ ami. ¹⁶ Loŋ atu ba kobom ethale
 anyô vi thô lôk leŋdaŋ hathak athêŋ bêŋ hêk, êŋ ma
 tem ôpôm nena nômkama sapêŋ hamô mayaliv ma
 kambom lomaloma hêk haviŋ.

* **3:8:** Lom 3:13

17 Ma donjom auk atu ba halêm anêᶇ leᶇ ma mabuᶇ anôᶇ. Auk êᶇ hadum ek avômalô nêᶄmô yôhók imbiᶇ i lôk netauviᶇ i ma nêwê abô viᶇiᶇ, ma nêᶇm kapôlôᶇiᶇ lôk nindum ku mavi lomaloma, ma nindum kobom donjom êᶇdêᶇ avômalô lôkthô ma nesopa thêlôda iniᶇ abô sapêᶇ.

18 *Avômalô yôhók takatu ba ethak idum ek avômalô nêᶄmô yôhók imbiᶇ i ma hatôm evatho iniᶇ yaᶇvêk ba hik anôᶇ, êᶇ ma kobom thêthôᶇ mavi lomaloma.

4

Anyô lahaviᶇ nôᶄkama pik ma hatôm hik vovak hadêᶇ Wapômbêᶇ

1 *Malê te hadum ba môlô lemimᶇaᶇa ba uik vovak haviᶇ am? Nôm takêᶇ halêm anêᶇ unim thethaᶇak takatu ba ibisók ek nundum kambom lomaloma e? Intu êᶇ. 2 Môlô lemimhaviᶇ nôᶄlate atu ba mi hêk môlô. Ba intu môlô malemimkilik hathak nôm êᶇ ba uik anyô vônô ma donjom miᶇ owa ami. Êᶇ ma hadum môlô lemimᶇaᶇa ba uik vovak hathak. Môlô miᶇ onaᶇ hik Wapômbêᶇ liᶇ ami ba intu miᶇ owa ami. 3 Ma onaᶇ hik yani liᶇ hathak nôᶄlate ma miᶇ othak owa ami eka? Unim auk ma lokbaᶇ ba lemimhaviᶇ noja ek injik unim thethaᶇak vônô iyom. Ba intu yani havasiᶇ nôm êᶇ ek môlô.

4 *Môlô ma hatôm avômalô takatu ba idum sek waliliᶇ ba êpôlik ek Wapômbêᶇ ma evalonᶇ nôᶄkama pik majaᶇ. Odaᶇô! Opaᶇêla takatu ba leᶇiᶇhaviᶇ nôᶄkama pik ma pik anêᶇ ᶇê môlô ba

* **3:18:** Mat 5:9; Hib 12:11 * **4:1:** Lom 7:23 * **4:4:** Lom 8:7; 1Jon 2:15

hatôm ik vovak hadêḡ Wapômbêḡ. ⁵ Wapômbêḡ anêḡ abô te bôk hanaḡ nena, “Wapômbêḡ madaluk ladaḡ hathak auk lôkmala atu ba hêv hadêḡ alalô.” Hoson nena abô êḡ ma nôḡm oyaḡ e? Mi anôḡ! ^{6*} Ma Wapômbêḡ lahaviḡ nêḡm alalô sa ba intu habi anêḡ wapôm sam bêḡ anôḡ hadêḡ alalô. Hatôm anêḡ kapya hanaḡ nena, “Wapômbêḡ havasiḡ ek ḡê êbôi ma hêv wapôm ek ḡê etauviḡ i.” *Gutpela Sindaun 3:34*

^{7*} Aêḡ ba nodovak Wapômbêḡ. Ma nobasiḡ am ek Sadaḡ, êḡ ma tem yani etak môlô ba êsôv. ^{8*} Ma unu bidonḡ ek Wapômbêḡ ma tem yani êlêḡm bidonḡ ek môlô. Ma môlô ḡê takatu ba udum kambom, nusik bahemim ek nundum mavi. Ma môlô ḡê auk ju, notak auk yaḡ ek unim kapôlômim imbitak mabuḡ mavi. ⁹ Ma lemimimbi môlônim kambom ba nodan lôk lemimmalaiḡ. Ma miḡ nomalik lôk lemmavi ami. Mi, kapôlômim malaiḡ ba nodan asêḡ malêḡ. ^{10*} Notauviḡ am êḡḡêk Anyô Bêḡ ma, ma tem êsô môlô liḡ.

Miḡ nonaḡ abôḡma esak anyô vi ami

¹¹ Aiyaḡ thêlô, miḡ nonaḡ abôḡma esak môlôviyaḡ ami. Môlô takatu ba onaḡ abôḡma hathak môlôviyaḡ mena otatale môlôviyaḡ, êḡ ma hatôm onaḡ abôḡma lo otatale abô balabuḡ. Ma otatale abô balabuḡ, êḡ ma miḡ osopa abô balabuḡ êḡ ami. Mi, ubitak hatôm abô balabuḡ anêḡ alaḡ. ^{12*} Ma donḡtom abô balabuḡ anêḡ alaḡ ma donḡtom iyom. Yani êḡ iyom hatôm indum abô ek anêḡ

* **4:6:** 1Pi 5:5 * **4:7:** Ep 6:12 * **4:8:** Ais 1:16; Sek 1:3; Mal 3:7 * **4:10:** Jop 5:11; 1Pi 5:6 * **4:12:** Lom 2:1; 14:4

mavi nêmo ma anêḡ kambom nêmbini. O opalê ba honaḡ avômalô iniḡ kambom bêḡ?

Min nobam amda ami

¹³ *Odaḡô katô! Môlô takatu ba onaḡ, “Yaô mena yamuḡ la ma tem yêlô ana malak bêḡ te ek nandum ku valu êtôm sondabêḡ te êmô loḡ êḡ ek napôm valuseleḡ bêḡ.” ¹⁴ *Aisê ka onaḡ aêḡ? Oyala nôm atu ba tem imbitak e? Mi, ôthôḡ nôm atu ba tem imbitak êndêḡ yamuḡ! Ma môlônim lôkmala ma hatôm atum yova atu ba hamô dokte iyom ma tem mi. ¹⁵ Aêḡ ba mavi ek môlô nonaḡ aêntêk, “Anyô Bêḡ anêḡ lahaviḡ, êḡ ma tem yêlô namô lôkmala ba nandum nôm takatu ba leḡiḡhabi ek nandum.” ¹⁶ Ma doḡtom môlô othak ôbôam ba obam am. Êḡ ma kambom. ¹⁷ *Aêḡ ba opalê atu ba hayala kobom mavi ma doḡtom miḡ hadum ami, êḡ ma hadum kambom.

5

Nê lôk nômkama bêḡ nôkô ek am

¹ Môlô avômalô lôk nômkama bêḡ, odaḡô katô! Malaiḡ lomaloma tem êpôm môlô ba intu nodaiḡ asêḡ malêḡ. ² *Môlônim nômkama sapêḡ lêk hapalê ma didu lêk edabêḡ unim kwêv lo sôp ba hatitip ³ ma da lêk hathaḡ unim gol lo seleva. Ma da êḡ tem imbitak êtôm atum ek esaḡ môlô lemvimkupik lôk injik môlônim kambom thô. Waklavôḡ pik lo leḡ anêḡ daḡ lêk habobo, ma doḡtom ôvôlô nômkama denaḡ. ⁴ *Lemimimbi esak

* **4:13:** Luk 12:18-20 * **4:14:** Sng 39:5,11; Snd 27:1 * **4:17:**

Luk 12:47 * **5:2:** Mat 6:19 * **5:4:** Lo 24:14-15

unim nê ku takatu ba idum ku êmô unim ku kapô. Miñ ôêv i vuli hatôm iniñ ku ami ba iniñ asêñ hi hapôm Anyô Bêñ Lôklokwanj Lôkthô Anêñ Ôdônj ba lêk halanô yôv. ⁵ *Môlô ômô pik ma osopa unim lemimhaviñ lôk thethañak ba oañ nôm bêñ hatôm etak bok halôk balam lukmuk ba êthônj iniñ waklavônj nijik i vônô lêk habobo. ⁶ Môlô othak udum abô ek nijik nê thêthônj vônô ma miñ êwê kambom êñ viyañ ami.

Ôpôm malaiñ ma nômô malinyaô

⁷ *Aêñ ba aiañ thêlô, nômô malinyaô ma noy-abiñ Anyô Bêñ anêñ endelêm. Lemimimbi nê takatu ba evatho nômkama halôk ku kapô. Thêlô êmô malinyaô ba eyabiñ ôthôm lo wak êk nindum iniñ ku vêmam. Êñ ma tem nôm indumbak ba injik anônj mavi. ⁸ *Ma nômô malinyaô aêñ iyom ma nobatho kapôlômim loñ. Anyô Bêñ anêñ waklavônj endelêm lêk habobo.

⁹ Aiañ thêlô, miñ kapôlônj diñdiñ esak am ami ek Anyô Bêñ miñ indum abô esak môlô ami. Odañô, balabuñ anêñ alañ lêk hamiñ unyak abôlêk yôv ek nundum abô!

¹⁰ Aiañ thêlô, lemimimbi plopet taksêbôk ba enañ abô hathak Anyô Bêñ anêñ athêñ. Ewa vovañ ma donjom êmô malinyaô. ¹¹ *Ma avômalô takatu ba ewa malaiñ ba imiñ lôklokwanj ma ayala nena thêlô ewa Wapômbêñ anêñ mek mavi. Ma bôk olañô Jop anêñ kukuthiñ e? Hawa malaiñ bêñ ma donjom hamiñ lôklokwanj. Anyô Bêñ ma anyô

* **5:5:** Luk 16:25 * **5:7:** Lo 11:14; Jer 5:24 * **5:8:** Lom 13:11-12; 1Pi 4:7 * **5:11:** Kis 34:6; Jop 1:21-22; 2:10; Sng 103:8

lahiki lôk kapô malaiņ hathak anêņ avômalô ba intu havenņ yam ma hadum mavi hadêņ yani.

Minj alalô nanaņ avanôņ biņ dake ami

¹² *Aiyaņ thêlô, nômbêņ ma aêntêk. Minj nonaņ nena avanôņ biņ dake esak leņ lo pik mena nômla ek embatho unim abô loņ ami. Mi, hudum aêņ, êņ ma yakô osau ba tem Anyô Bêņ nê m vovaņ êndêņ o. Ba intu honaņ nena tem undum nômlate, êņ ma undum êtôm atu ba honaņ. Ma hôdô ek undum, êņ ma onaņ nena mi ek minj undum ami.

Nê êvhaviņ iniņ mek ma lôklokwaņ

¹³ Malaiņ la hapôm môlô te, êņ ma eteņ mek. Ma môlô te lamavi, êņ ma nê m yeņ ek êmbô Wapômbêņ. ¹⁴ *Ma môlô te hapôm lijiņ, êņ ma endam avômalô êvhaviņ iniņ avaka ek neteņ mek êyô yani vov lôk nisik esak nô m lêņlêņ esak Anyô Bêņ anêņ athêņ. ¹⁵ *Ma iniņ mek atu ba eteņ lôk êvhaviņ ma tem indum ôpêņ mavi ma Anyô Bêņ tem êsô yani liņ. Ma bôk hadum kambom la, êņ ma tem Anyô Bêņ nê m anêņ kambom êņ vê. ¹⁶ Ba intu môlô tomtom nonaņ unim kambom bêņ imbiņ am ma noteņ mek esak am ek numbitak mavi. Anyô thêthôņ anêņ mek ma lôklokwaņ ba tem injik anôņ.

¹⁷ *Lemimbi plopet Elia. Yani ma anyô hatôm alalô. Lavidonņ ba hateņ mek ek minj ôthôm injik ami, êņ ma ôthôm minj hik ami hatôm sondabêņ lô ma wata te. ¹⁸ *Vê m ma hateņ mek hathak loņbô ma ôthôm hik ba nômkama pik hik anôņ mavi.

* **5:12:** Mat 5:34-37 * **5:14:** Mak 6:13 * **5:15:** Mat 17:18-20

* **5:17:** 1Kinj 17:1; 18:1 * **5:18:** 1Kinj 18:42-45

Ôpatu ba hêv yak ma noja yani esak lonbô

¹⁹ *Yenaŋ aiyaŋ thêlô, môlô te hêv yak hathak abô avanôŋ ba môlô te hawa ôpêŋ hatup, ²⁰ *êŋ ma lemimimbi nena, “Ôpatu ba hêv anyô hadum kambom te anêŋ auk sa ek hatak anêŋ kambom, êŋ ma hêv ôpêŋ vê hêk ŋama ma haluviŋ anêŋ kambom bêŋ anôŋ.”

* **5:19:** Gal 6:1 * **5:20:** Snd 10:12; 1Pi 4:8

Wapômbêŋ Anêŋ Abô Mathen
The New Testament in the Malei-Hote Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Maei-Hote long Niugini
copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc. and The Malê people

Language: Hotê-Malê (Malei-Hote)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: The Malê people

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

c8e90bc3-6cab-57b1-9a48-04f5f30fe59a